

Vrouwelijk leiderschap in de Vechtstroom Gemeente

Dit document is een bijlage/aanvulling op paragraaf 11 van onze *Geloofsbasis en kerkelijke identiteit*¹.

Hieronder volgt een beschrijving van onze visie op het leiden en (s)preken in onze gemeente door mannen en vrouwen. Onze zienswijze is tot stand gekomen na een lange tijd van uitgebreide bestudering van de Bijbel en van de posities die andere gemeentes hierover hebben ingenomen, (zie ²) en na uitvoerig overleg binnen zowel het ODT als de gemeente.

Leiderschap in de Vechtstroom Gemeente

Als we nadenken over hoe onze gemeente geleid wordt, en over de vraag wie de taak van oudste mogen uitoefenen en of deze taak ook door vrouwen mag worden uitgeoefend is het nodig om eerst vast te stellen hoe we leiderschap in onze gemeente zien en wat we onder het oudstenschap verstaan.

Als oudsten en diakenen team (ODT) vinden we het belangrijk dat alle leiderschapstaken in onze gemeente, ook de taken die we aan de oudsten en diakenen hebben toebedeeld, in teamverband worden uitgeoefend: meervoudig leiderschap. Daardoor kunnen we optimaal gebruik maken van de gezamenlijke kracht van ieders competenties en borgen we dat beslissingen niet door één persoon genomen worden. De verantwoordelijkheid voor wat we doen wordt zo door meerdere personen gedragen. De oudsten en diakenen oefenen hun leiderschap uit in het ODT.

In de Vechtstroom Gemeente kunnen nu zowel mannen als vrouwen als oudste betrokken worden in het herderschap. Dit herderschap wordt zichtbaar in het leidinggeven, in onderwijs, in pastorale zorg en in het uitoefenen van alle heilshandelingen zoals dopen, het avondmaal leiden, het opdragen van kinderen, de prediking, de aanbidding en samenkomsten leiden, diaconale taken en geloofsonderwijs geven. We vinden het bijzonder belangrijk dat er bij het geven van leiding aan de gemeente geen onderscheid wordt gemaakt tussen geslacht, nationaliteit of sociale status en daarom streven we er naar dat het oudsten en diaken team (ODT) zoveel mogelijk evenwichtig is samengesteld uit zowel vrouwen als mannen. De oudsten en diakenen geven gezamenlijk met een dienende houding leiding en nemen zoveel mogelijk in consensus hun besluiten. Daarvoor vragen ze in gebed om inzicht en Gods leiding, want Jezus is de Heer van ons leven en dus ook van onze gemeente.

Het herderschap in onze gemeente is niet zoals in de katholieke of protestantse kerken voorbehouden aan priesters of dominees, maar wordt uitgeoefend door mensen die daarvoor de juiste gaven hebben ontvangen.

Hoe word je oudste in de Vechtstroom gemeente?

Broeders en zusters worden na gebleken geschiktheid voor de taak van oudste aan de gemeente voorgedragen door het ODT. De gemeenteleden krijgen vervolgens de gelegenheid om eventuele gegronde bezwaren daartegen kenbaar te maken. Als die er niet zijn kan de nieuwe oudste worden ingezegend. Dat inzegenen van onze oudsten is niet zozeer een inwijding zoals in de katholieke of gereformeerde/hervormde zin, maar met het inzegenen van onze oudsten geven we in de gemeente een publieke erkenning aan de gaven die iemand heeft voor dat leiderschap, en we geven als

¹ Vechtstroom Gemeente Dalfsen Geloofsbasis en kerkelijke identiteit November 2021

² adviesnota Vrouwen in leiderschap en prediking, ABC Gemeenten 2017, Adviesnota over de positie van Vrouwen, Baptisten Gemeente Meppel, Praktijken en herderschap 2017, VEZ . Deze documenten zijn op te vragen bij het secretariaat van de gemeente.

gemeenteleden die persoon toestemming om het leiderschap uit te oefenen.³ We vragen ook Gods zegen voor de nieuwe leiders in hun dienende taken.

De keuze voor zowel mannelijke als vrouwelijke oudsten

Zoals gezegd, in onze Vechtstroom Gemeente kunnen zowel mannen als vrouwen betrokken worden in het herderlijk leiderschap. We zijn ons bij het innemen van dit standpunt ervan bewust dat er enkele passages in de Bijbel voorkomen, in het Nieuwe Testament, die de indruk kunnen wekken dat vrouwen geen onderwijzende of leidinggevende rol mogen innemen in de gemeente (de zogenaamde 'zwijgtteksten').⁴ Deze passages zorgen voor verdeeldheid onder kerken en christenen omdat ze op verschillende manieren kunnen worden uitgelegd, afhankelijk van de context. Omdat dit zo is moesten we ons als gemeente afvragen of we in onze kerkelijke identiteit en in onze praktijk een krachtig standpunt willen handhaven dat de taken voor vrouwen beperkt. Wij hebben als ODT gemeend dat niet te moeten doen.

Iedere denominatie en plaatselijke gemeente zal op dit punt onder het gezag van Gods Woord, geleid door de Heilige Geest en met respect voor haar eigen tradities en missionaire opdracht, een eigen beleidskeuze moeten maken⁵ en we hebben dit proces van studie, overweging en gebed zorgvuldig doorlopen. We zijn ervan overtuigd dat onze stellingname goed verklaard kan worden vanuit Gods Woord.

Een van de belangrijkste inzichten waartoe we gekomen zijn is dat we de zogenoemde 'zwijgtteksten' mogen interpreteren in het kader van de bredere boodschap van gelijkwaardigheid in Christus. We lezen ze als een oplossing die in wijsheid in specifieke situaties door Paulus werd voorgesteld.⁶ Het is onze overtuiging dat de waardering van de vrouw als volkomen gelijkwaardig aan de man, ook in een positie van leiderschap, inherent is aan de boodschap van Gods Koninkrijk, van Gods Heerschappij in ons leven.

Niet heersen maar dienen

We geloven dat man en vrouw allebei naar Gods beeld zijn geschapen en gelijkwaardig zijn. De opdracht om over de aarde te regeren werd hun in Genesis alle twee gegeven.⁷ Het is Gods bedoeling dat ze samen één zijn en zo Gods liefde weerspiegelen.⁸ Deze intieme eenheid werd verstoord door de zondeval: zonde bracht een breuk tussen God en mens, bracht een vloek over de schepping en verstoord ook de relatie tussen man en vrouw. We zien dat de strijd om macht en het verlangen om over de ander te heersen niet door God bedoeld is, maar het is een van de destructieve gevolgen van de zondeval.⁹ We menen dat het argument van een scheppings(volg)orde als een rangorde van gezag

³ John Stott, 1984, issues facing Christians today

⁴ Het gaat hier om de zogenaamde 'zwijgtteksten': 1 Kor. 11; 14:34-35; 1 Tim. 2:8-15

⁵ Christenen verschillen hier van mening. Hoewel het niet om een essentieel geloofspunt gaat, is het toch een belangrijk punt met veel ethische en praktische gevolgen. Beleidsmatig moet er dus een keuze worden gemaakt.

⁶ Voor verdere studie en gesprek bevelen we het volgende boek aan: Henk Folkers, Maaïke Harmsen et al. *Zonen & dochters profeteren: man, vrouw & kerk* (Zoetermeer: Uitgeverij Boekencentrum, 2016).

⁷ Gen. 1:26-28

⁸ Gen. 2:23-24; Er bestaat een direct verband tussen de Drie-enige God die één is in liefde en de schepping van man en vrouw. Zie Almatine Leene, *Triniteit, antropologie en ecclesiologie: Een kritisch onderzoek naar implicaties van de godsleer voor de positie van mannen en vrouwen in de kerk* (Amsterdam: Buijten & Schipperheijn Motief, 2013).

⁹ Gen. 3:16

in de kerk niet steekhoudend is, het berust op een misverstand, een verwarring tussen machtsverhoudingen en de schepping van de mens (man/vrouw) als beeld van God.¹⁰ God de Vader heeft in zijn genade zijn Zoon Jezus gestuurd om de mensheid te verlossen.¹¹ Door de overwinning van Jezus aan het kruis zijn de verdrukkende structuren en gebrokenheid, de vervreemding, de strijd om macht en het verlangen om over de ander te heersen, voortvloeiend uit de zondeval, principieel en volledig opgeheven. De macht van Satan is verbroken maar desondanks leven we nog steeds in een gebroken wereld en erkennen we deze gebrokenheid in onszelf.

Mannen en vrouwen zijn gelijkwaardig

In onze ethiek echter willen we ons laten leiden door de verwachting van Gods Koninkrijk, Gods heerschappij, een verwachting waar we uiting aan geven in de woorden van het gebed dat Jezus ons leerde: “Uw Koninkrijk kome, uw wil geschiedde”.¹² Jezus preekte het Koninkrijk van God, de heerschappij van God waar in de nieuwe schepping uiteindelijk man en vrouw gelijk zijn.¹³ We willen in het hier en nu leven onder de leiding van God en het is nu aan ons, aan Zijn gemeente, om deze verwachting van gelijkheid en wederzijdse dienstbaarheid in al haar praktijken te tonen.¹⁴ Jezus ging ons daarin voor. We zien dat de manier waarop Hij met vrouwen omging volstrekt anders was dan men in de patriarchale maatschappij van zijn tijd zou verwachten. Vrouwen waren aanwezig bij Zijn sterven, en vrouwen waren de eerste getuigen van Zijn opstanding.¹⁵ Het Koninkrijk van God, de heerschappij van God die Jezus verkondigde en voorleefde, waarin de vrouw een evenwaardige plaats krijgt naast de man, was revolutionair in de toenmalige Joods-Romeinse cultuur.¹⁶ Vandaag de dag is de strijd om macht tussen man en vrouw nog steeds niet beslecht. Als gemeente leven we in het licht van het komende Koninkrijk, maar ook nu al onder de heerschappij, de leiding van God in ons dagelijks leven. De kerk werd en wordt gevormd door de

¹⁰ Als eerste geschapen zijn, is geen argument voor een rangorde. Trouwens de dieren waren voor de mens geschapen, en alle mannen komen voort uit een vrouw (1 Kor.11:12). In Gen.2:18-23 wordt niet van gezagsverhoudingen gesproken, eerder van gelijkheid. Ook het begrip “helper” in Gen.3 impliceert eveneens geen rangorde. Het gaat te ver om in de scheppingsorde allerlei gender karakteristieken “in te lezen” om vervolgens te bewijzen dat mannen geschikter zijn om leiding te geven dan vrouwen. De prominente rol die vrouwen in de samenleving spelen (in de schepping), als politica, rechter, bedrijfsleider, wetenschapper spreekt dit soort seksistische redeneringen tegen. Onze visie wordt vooral geïnspireerd door het komende Koninkrijk van God en niet een terugrijpen op een vermeende verloren ‘rangorde’.

¹¹ Luc. 4:18-21; Gal. 3:13

¹² Zie o.a. de argumentatie van Stanley Grenz, “Anticipating God’s new community: theological foundations for women in ministry”, *Journal of Evangelical Theological Society* 38.4 (1995), p. 595-611.

¹³ Mat. 22:30

¹⁴ De gemeente van Christus wandelt in het licht van de toekomst. De machtsverhouding tussen man en vrouw, die het gevolg is van de zondeval, zal uiteindelijk worden opgeheven (Mat. 22:30). Het seksuele onderscheid, gerelateerd aan biologische voortplanting, zal niet langer bestaan. We zullen een nieuw opstandingslichaam hebben. De onderlinge liefde en wederzijdse dienstbaarheid is de enige norm van Gods Koninkrijk (1 Kor.13:13). Ook nu reeds in het huwelijk, een scheppingsorde, gaat het om het vorm geven aan wederzijdse dienstbaarheid zoals Christus zijn gemeente dient (Ef. 5:23). Alle gelovigen, mannen en vrouwen, zullen een koninkrijk van priesters worden die de naties regeren (1 Kor. 6:2; Op. 5:10). Het is de roeping van de gemeente om zoveel als mogelijk vorm te geven aan de verwachting van Gods Koninkrijk en zijn gerechtigheid (reeds-en-nog-niet). Voor de centrale betekenis van eschatologie in deze thematiek bij Paulus, zie Cynthia Long Westfall, *Paul and Gender: Reclaiming the Apostle’s Vision for Men and Women in Christ* (2016), hoofdstuk 5.

¹⁵ Mat. 28:8-10

¹⁶ Junia was een vrouwelijke apostel. In de traditie hebben exegeten en vertalers van haar een man (Junius) willen maken. Zie Cynthia Long Westfall, *Paul and Gender: Reclaiming the Apostle’s Vision for Men and Women in Christ* (2016).

uitstorting van de Heilige Geest: mannen en vrouwen zullen profeteren,¹⁷ de Heilige Geest geeft gaven aan mannen en vrouwen, zonder enig onderscheid in geslacht, afkomst of sociale status.¹⁸

Mannen en vrouwen hebben in Christus dezelfde positie

In Galaten 3:26-29 en 1 Korinthe 12:11-13 vinden we een interessante parallel: binnen de gemeente komt de 'sociale status' die we naar de buitenwereld toe hadden, te vervallen. Jood of Griek, slaaf of vrije, in Christus zijn we aan elkaar gelijk en allemaal hebben we daarom de beschikking over gaven van de Heilige Geest. In de tekst uit Galaten 3 zien we herhaald worden dat wij door ons geloof en door de doop één zijn in Christus. Ook het onderscheid tussen mannen en vrouwen vervalt binnen die eenheid met Christus. Dat betekent dat er voor de Heilige Geest geen onderscheid is op basis van geslacht aan wie Hij de gaven uitdeelt en dat vrouwen de gaven van de Heilige Geest net als mannen ontvangen.

Mannen en vrouwen hebben dus in Christus dezelfde plek: beiden zijn ze gered voor het eeuwige leven, beiden stellen zich onder de leiding, de heerschappij van God, en beiden hebben gaven ontvangen ten dienste van het Lichaam van Christus.¹⁹ Samen zijn we nu een nieuwe schepping in Christus,²⁰ één in Hem, allen erfgenamen van God.²¹ Dit is niet slechts een theoretische werkelijkheid, maar leidt tot concrete veranderingen in onze herderlijke praktijk en omgang met elkaar.

In het Nieuwe Testament komen we vrouwelijke diakenen, profetessen, apostelen,²² leraren en leidinggevendenden tegen.²³ Op een voorzichtige, maar volhardende manier werden grenzen van geslacht en sociale status doorbroken.²⁴ De eerste Christelijke gemeentes waren een plaats waar deze bevrijdende en grens doorbrekende boodschap van Gods Koninkrijk vorm kreeg en als het waar is dat we door de overwinning van Jezus aan het kruis bevrijdt zijn van de macht van Satan, dan zijn we daarmee ook bevrijdt van de vervreemding, de strijd om macht en het verlangen om over de ander te heersen. Dan zijn de verdrukkende structuren en gebrokenheid die voortvloeiden uit de zondeval principieel opgeheven en kunnen mannen en vrouwen op gelijkwaardige wijze hun ontvangen gaven en talenten inzetten voor de opdracht die we van God hebben ontvangen om het evangelie aan alle volkeren, natiën en talen te brengen.

Deze bevrijdende en grens doorbrekende boodschap van de Heerschappij van God in ons leven willen we vormgeven in onze gemeente en uitdragen in de wereld. Het is onze overtuiging dat de waardering van de vrouw als volkomen gelijkwaardig aan de man, ook in een positie van leiderschap, inherent is aan de boodschap van Gods Koninkrijk. De zogenaamde 'zwijgteksten' lijken daar beperkingen aan te

¹⁷ Joel 2:28, Hand. 2:18

¹⁸ Hand. 2:1-21; 1 Kor. 12:7,11

¹⁹ Rom. 12:4-8; 1 Pet. 4:10, 11

²⁰ 2 Kor. 5:17

²¹ Gal. 3:28

²² Junia was een vrouwelijke apostel. In de traditie hebben exegeten en vertalers van haar een man (Junius) willen maken. Zie Cynthia Long Westfall, *Paul and Gender: Reclaiming the Apostle's Vision for Men and Women in Christ* (2016).

²³ Hand. 9:36; 16:14; 21:9; Rom. 16:2, 7; Fil.4:2, 3; 2; Tim.4:21

²⁴ Men kan hier terecht het verband zien met de houding t.o.v. slavernij. Het Nieuwe Testament leert heel duidelijk: "Slaven, gehoorzaamt uw heren naar het vlees" (Kol.3:22). Door de geschiedenis heen hebben sommige christenen op basis van deze tekst de slavernij verdedigd. Anderen daarentegen, zoals o.a. John Wesley en William Wilberforce, zagen hoe in het Nieuwe Testament deze onmenselijke breuklijn werd opgeheven.

stellen voor de vrouw, maar de vraag is of Paulus daarin een algemeen (voor alle situaties en tijden) geldende regel neerzet, of dat hij schrijft gericht op een specifieke context.

De woorden van Paulus

Als we de teksten, 1 Timotheüs 2:8-12 en 1 Korinthe 14:34-35, onderzoeken kunnen we concluderen dat Paulus in deze tekstgedeelten schrijft voor een context van wanorde. Zowel in de gemeente van Efeze als in Korinthe verliepen de diensten rommelig. Vrouwen speelden hierin niet zelden een grote rol. Paulus roept in de brieven op tot orde in de erediensten. In 1 Korinthe 14 roept Paulus op tot orde. Eerst met betrekking tot tongentaal en profetie, vervolgens gaat hij in op de rol van een aantal vrouwen in de gemeente. Het kon niet zo zijn dat er mannen waren die tijdens de dienst na het uitspreken van een profetie openlijk de les gelezen werden door hun eigen vrouw. Hij zegt dat deze vrouwen zich bescheiden horen op te stellen.

Mogen vrouwen spreken in de samenkomst?

We lezen in 1 Korinthe 11:5 dat ook vrouwen baden en profetieën uitspraken. Als we deze teksten naast 1 Korinthe 14:34-35 plaatsen zien we dan ook dat een algemene uitleg van 1 Korinthe 14:34-35 meteen uitgesloten is. Ook uit andere gedeeltes blijkt namelijk dat vrouwen profeteerden, denk aan Handelingen 2:17 en 21:9. In 1 Korinthe 14 blijkt ook dat het profeteren thuishoorde binnen de samenkomsten, wat dus ook voor vrouwen was toegestaan. We kunnen stellen dat dat profetie zoals we dat in het Nieuwe Testament zien en de prediking van vandaag de dag bijzonder veel overeenkomsten vertoont. Prediking zoals wij die kennen mogen we daarom zien als profetie zoals dat bedoeld is in het Nieuwe Testament. Zowel in het Oude Testament als in het Nieuwe Testament vinden we voorbeelden van vrouwen met een bediening van profetes: Exodus 15:20-21; Richteren 4:4; 2 Koningen 22:14-20; 2 Kronieken 34:22-28; Jesaja 8:3; 1 Korinthe 11:5; Handelingen 2:17 en Handelingen 21:9, en Lukas 2:36-38. Ook hier zijn de parallellen vanuit profetie met prediking weer zichtbaar. Als we de prediking zoals wij die kennen mogen aanmerken als profeteren in de Nieuwtestamentische zin, dan is er op grond van de Bijbel geen basis om vrouwen het preken te beletten.

Mogen vrouwen onderwijzen?

Ja. Uit Titus 2:3-5 blijkt dat oudere vrouwen/weduwen jongere vrouwen onderwezen. Maar ook zijn er vrouwen te noemen die mannen hebben onderwezen: zie Handelingen 18:26, waar Priscilla als vrouw als eerste wordt genoemd en daarna haar man. Hier gaat het daadwerkelijk om het geven van onderwijs aan een man. (Binnen de context van die tijd was het gebruikelijk dat degene die de leiding nam vaak als eerste werd genoemd). In Filippenzen 4:2-3 lezen we dat Euodia en Syntyche twee vrouwen zijn die (zo blijkt) samen met Paulus het Evangelie hebben verspreid. We mogen stellen dat veel van de hedendaagse prediking een onderwijzend karakter heeft. Dat is passend bij profetie. We zien hierom geen belemmeringen om vrouwen in onze gemeente hun gave van onderwijs te laten ontwikkelen en in te zetten in een bediening van prediking, evangelieverkondiging en onderwijs.

Uit het bovenstaande blijkt dat een contextuele lezing van de 'zwijgtteksten' de voorkeur heeft boven een algemene uitleg. En dus ook dat er in feite geen sprake is van 'zwijgtteksten': Het is vrouwen toegestaan om zowel te profeteren als te onderwijzen, ook in de samenkomst.

Mogen vrouwen Leidinggeven?

Mannen en vrouwen zijn in Christus elkaars gelijken en beiden kunnen en mogen gaven van de Heilige Geest ontvangen. Vrouwen mogen profeteren, onderwijzen en bidden, taken die ook passen in het takenpakket van een oudste. Een kerntaak van oudsten is het leidinggeven.

In Romeinen 16:7 komen we twee mensen tegen die waarschijnlijk tot de kring van apostelen behoorden: Adronicus en Junia. Deze tweede naam wordt vaak vertaald met Junias, een mannennaam. Maar dat is zeer dubieus²⁵. Tegenwoordig zien we dat veel vertalingen spreken van Junia, een vrouwennaam. Veel vertalingen beschrijven hen als apostelen, zie voetnoot 23.

Verder zien we in de eerste twee verzen van het hoofdstuk dat er gesproken wordt over Febe die een dienaar (Gr. diakonon) van de gemeente blijkt te zijn. De term dienaar/dienares wordt vaak gebruikt voor een leidinggevend persoon. (en ook wel met 'ambt' vertaald). In vers 3 zien we dat over Priscilla en Aquila wordt gezegd dat zij medewerkers van Paulus zijn.

In het Oude Testament zien we dat vrouwen een leidinggevende taak kregen. Het bekendste voorbeeld hiervan is Deborah (Richteren 4 en 5), profetes en richter.

Conclusie

We kunnen dus zien dat er sprake is van vrouwen op leidinggevende posities, zowel in het Oude als het Nieuwe Testament. In de basis zijn er geen uitzonderingen op de taken die een vrouw mag uitvoeren in de gemeente. Omdat zij deel uitmaakt van het Lichaam van Christus, heeft zij deel aan de gaven van de Heilige Geest. Omdat het oudstenschap, het leidinggeven, hier ook onderdeel van is, is het een vrouw toegestaan oudste te zijn. We zijn van mening dat de zogenoemde 'zwijgteksten' ons hier geen beperking opleggen omdat zij door Paulus geschreven zijn binnen een specifieke context en niet bedoeld waren als algemeen voorschrift voor alle vrouwen.

Tenslotte: De Vechtstroom Gemeente is een gemeenschap van mensen die Jezus willen volgen en waar iedere gelovige, zowel man als vrouw, kan groeien in het uitoefenen van geestesgaven. Dit geldt ook voor gaven zoals onderwijs, herderschap en leidinggeven.²⁶

Enkele praktische toepassingen:

- Mannen en vrouwen geven leiding en preken tijdens de samenkomsten.
- Mannen en vrouwen kunnen oudste of diaken worden en in het ODT mee de gemeente leiden.
- We moedigen mannen en vrouwen aan om hun geestesgaven te ontwikkelen ten dienste van heel de gemeente.
- We accepteren geen enkele vorm van seksisme.
- We spreken formeel tegen dat ons standpunt over "de vrouw in het ambt" betekent dat we het gezag van Gods woord in geloof en leven loslaten.²⁷
- We respecteren christenen die anders over dit onderwerp denken, maar vragen begrip voor het standpunt dat de Vechtstroom Gemeente inneemt.

²⁵ <https://www.cbeinternational.org/resource/article/priscilla-papers-academic-journal/junia-female-apostle-examination-historical>

²⁶ Ef. 4:11-13

²⁷ De positie van de vrouw mag niet worden verheven tot een soort 'lakmoesproef van orthodoxie en bijbelgetrouwheid' en wie geen conservatief standpunt heeft wordt dan 'gebrandmerkt' als vrijzinnig. Zie Henk Folkers, Maaïke Harmsen, et al. *Zonen & dochters profeteren*.